

УДК 657.372.5:338.24(045)

*Лемішовська О. С.,**leslem@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-5695-0924,**к.е.н., доц., доцент кафедри обліку та аналізу, Національний університет “Львівська політехніка”, м. Львів**Тивончук О. І.,**olena.i.tyvonchuk@lpnu.ua, ORCID ID: 0000-0001-5524-6516,**к.е.н., доц., доцент кафедри обліку та аналізу, Національний університет “Львівська політехніка”, м. Львів*

ОБЛІКОВИЙ ТА АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ У СИСТЕМІ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ

Анотація. Представлено результати аналізу забезпечення інформаційної та аналітичної підтримки вартісно-орієнтованого менеджменту стосовно потенціалу і факторів зростання ринкової капіталізації підприємства. Метою статті є розкриття функцій облікового та аналітичного інструментарію в процесах управління за вартісним підходом та формулювання напрямів його удосконалення. Наведено проблемні аспекти в методах формування узагальненої інформації про компоненти вартості та її відповідність управлінським потребам. Встановлено, що окремі види показників та індикаторів в інтегрованій системі виміру вартісних факторів не забезпечують сучасні потреби управління на основі вартісних критеріїв. Аргументовано, що поява нових значущих факторів впливу на вартість вимагає коригування існуючого контенту обліково-аналітичного виміру для такого типу управління підприємством. Констатовано, що домінуючий у вітчизняній економіці бухгалтерський підхід відображення та методи аналізу вартості підприємства не можуть повноцінно забезпечити потреби розгляданого виду управління. Визначено спрямованість і підходи до встановлення узагальнюючого (інтегрального) показника як базового орієнтира про зміни ринкової вартості власного капіталу підприємства. Зроблено висновок про доцільність використання витратного (майнового) та дохідного методичних підходів оцінки вартості підприємства для встановлення показника економічної доданої вартості, який в адаптованій до умов українській економіці слід розглядати підґрунтям для впровадження такого типу менеджменту. Подальші дослідження слід розглядати через призму створення відповідної системи інформаційно-аналітичного забезпечення, яка базується на стандартизованих даних бухгалтерської системи, розширених інформацією раціонально побудованого управлінського обліку. Такий підхід зумовлює потребу внесення змін у традиційні підходи до формування параметрів облікової політики для формалізованого відображення економічного потенціалу підприємства з метою забезпечення процесів управління його ринковою капіталізацією.

Ключові слова: підприємство, управління, вартість бізнесу, обліково-аналітичний інструментарій, об'єкти оцінювання, методика, показники.

*Lemishovska O. S.,**leslem@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-5695-0924,**Ph.D, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Analysis, Lviv Polytechnic National University, Lviv**Tyvonchuk O. I.,**olena.i.tyvonchuk@lpnu.ua, ORCID ID: 0000-0001-5524-6516,**Ph.D, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Analysis, Lviv Polytechnic National University, Lviv*

ACCOUNTING AND ANALYTICAL TOOLS IN THE SYSTEM OF VALUE-ORIENTED MANAGEMENT

Abstract. *The results of the analysis of providing informational and analytical support for value-oriented management regarding the potential and factors of growth of the market capitalization of the enterprise are presented. The purpose of the article is to reveal the functions of accounting and analytical tools in the management processes according to the value approach and to formulate directions for its improvement. Problematic aspects in the methods of forming generalized information about cost components and its compliance with managerial needs are presented. It was established that certain types of indicators and indicators in the integrated system of measuring value factors do not meet the modern needs of management based on value criteria. It is argued that the appearance of new significant factors influencing the cost requires the adjustment of the existing content of the accounting and analytical dimension for this type of enterprise management. It has been established that the accounting approach of mapping and methods of enterprise value analysis, which is dominant in the domestic economy, cannot fully meet the needs of the type of management under consideration. The focus and approaches to establishing a generalizing (integral) indicator as a basic guideline for changes in the market value of the company's equity capital have been determined. A conclusion was made about the feasibility of using cost (property) and income methodical approaches to estimating the value of an enterprise to establish an indicator of economic added value, which should be considered as a basis for the introduction of this type of management in the adapted to the conditions of the Ukrainian economy. Further research should be considered through the prism of creating an appropriate system of information and analytical support, which is based on standardized data of the accounting system, expanded with information of rationally constructed management accounting. This approach leads to the need to make changes to traditional approaches to the formation of accounting policy parameters for the formalized display of the economic potential of the enterprise in order to ensure the processes of managing its market capitalization.*

Key words: enterprise, management, business value, accounting and analytical tools, evaluation objects, methodology, indicators.

JEL Classification: M41, M31

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2026-86-07>

Постановка проблеми. Сучасний глобальний економічний простір вимагає від господарських систем публічного оприлюднення різнобічної інформації, зокрема і стосовно перспектив ринкової капіталізації й зростання вартості бізнесу. Впроваджена у практику концепція вартісно-орієнтованого менеджменту основний орієнтир спрямовує на зростання ринкової вартості власного капіталу. Вважається, що “застосування методів та інструментів системи вартісно-орієнтованого управління також можна використовувати для розв’язання конфлікту інтересів в господарських утвореннях корпоративної форми власності” [1]. В цих процесах важлива роль відводиться інформаційно-аналітичному й оцінному інструментарію. В теоретичних розробках аргументовано і на практиці доведено, що “показник вартості підприємства відіграє визначальну роль в управлінні, оскільки він відображає очікувані перспективи його розвитку” [2].

Вартісно-орієнтований підхід до управління вітчизняними підприємствами може розглядатися раціональним у період очікуваної повоєнної відбудови національного господарства, в якому затребуваною стане інформація про передумови їх капіталізації. Загальновизнаним є факт, що традиційна бухгалтерська система не забезпечує відображення компонентів створення вартості, а тому актуальності набуває питання вироблення відповідного типу обліково-інформаційних та моніторингових й аналітичних систем для відображення змін у вартості власного капіталу підприємства. Проблеми впровадження в українську практику такого типу

управління полягають у слабкому розвитку фондових ринків і переходу від узвичаєних прибуткових критеріїв до вартісних показників та індикаторів стратегічного характеру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У більшості досліджень, як наприклад у статті С. Пилипенко, відзначається, що “впровадження концепції вартісно-орієнтованого управління потребує трансформації методів оцінки і аналізу результатів діяльності підприємства” [3]. Потреби надання адаптивності управлінським інструментам підтримуються в більшості дослідницьких праць. Наведене актуалізує розробки в напрямі формування цілеорієнтованої системи інформаційно-аналітичного інструментарію для впровадження у практику такого типу управління. Розробки за аналізованою тематикою свідчать про різні підходи дослідників до оцінювання й аналізування процесів ринкової капіталізації підприємства та фіксації факторів створення вартості. Дискутуються питання щодо добору (зведення в оцінну систему) релевантних індикаторів фінансового й нефінансового типу та стосовно моделі формування інтегрального показника вартості підприємства. В. Моїсєєв та С. Домбровська наводять проблемні аспекти при виборі “цільового орієнтира і застосування адекватних українським економічним умовам показників та моделей оцінювання вартості підприємства” [4].

У дослідженнях за цією тематикою розглядається питання щодо формування інформації для розрахунку теперішньої та майбутньої вартості

підприємства; вивчаються можливості використання відомої моделі “збалансована система показників” (Balanced Scorecard) як базисної основи побудови обліково-аналітичного інструментарію для такого типу управління. У цій предметній сфері знань також розглядаються можливості використання інструментарію стратегічного управлінського обліку (Strategic management Accounting), в основу якого зазвичай покладаються процедури дисконтування грошових потоків. Невисокий рівень представництва українських компаній на фондових біржах посилює і без того виражену проблему існуючої асиметрії публічної інформації, подолання якої науковцями пропонується здійснювати шляхом формування відповідного виду звітності. Наприклад, Р. Костирко та О. Замай запропонували “методичні підходи до формування вартісно-орієнтованої звітності корпорацій за даними фінансового та управлінського обліку” [5], а М. Корягін навів спробу формалізації процедур коригування статей фінансової звітності [2].

На противагу наведеному, Ю. Мискін, А. Романюк, К. Денешук аргументують, що “вимірювання для вартісно-орієнтованого управління можливо досягнути шляхом застосування відповідної системи обліково-аналітичного забезпечення” [6]. В їхній розробці запропонована концептуальна модель, у межах якої формалізовано логіку діючих систем обліково-аналітичного забезпечення управління цінністю підприємства [6]. Ю. Маначинська дотримується позиції, що “для побудови ефективної системи управління вітчизняним підприємствам на основі вартості слід впроваджувати в практику актуарний облік та на його основі формувати відповідного формату звітність” [7]. Обґрунтовується, що комунікаційний засіб такого характеру дасть можливість сформулювати імідж інвестиційної привабливості підприємств нашої держави.

Н. Проскуріна та О. Дядюн проаналізували проблемний аспект, пов'язаний зі встановленням співвідношення між інтелектуальним капіталом та доданою вартістю в обліково-аналітичному вимірі вартісних факторів підприємства [8]. Загалом у розробках науковців дотримується позиція, що впровадження такої системи управління на вітчизняних підприємствах і розробка відповідної системи обліково-аналітичного забезпечення процесів управління об'єктами, процесами і факторами вартості потребує подальших досліджень.

Постановка завдання. Мета статті полягає у розкритті параметрів і функцій обліково-аналітичного інструментарію в системі вартісної концепції управління та формулюванні напрямів його удосконалення шляхом формалізації інформації про фактори (компоненти) вартості, необхідної для впровадження вартісно-орієнтованого управління на вітчизняних підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Досліджувана концепція менеджменту зорієнтована на підвищення вартості для власників капіталу, що встановлюється за позитивним критерієм зіставлення витрат на вкладення капіталу і віддачею від інвестицій. У сформульованій базовій основі цього виду стратегічного управління передбачено використання цілеорієнтованої системи узгоджених між собою інструментів і механізмів впливу на фактори вартості підприємства (внутрішньогосподарські та опосередковано чинники зовнішнього середовища). Головна мета такого типу управління сфокусована на підвищення і презентацію інвестиційної привабливості суб'єкта ринкової економіки на основі зростання вартості його власного капіталу. Особливості української економіки і передумови виходу українських компаній на фондові ринки спонукали вітчизняних науковців до більш деталізованого розгляду вартісно-орієнтованої концепції управління. У проведених дослідженнях [9; 10] наведені переваги та недоліки безпосередньо самого вартісно-орієнтованого підходу до управління підприємством та визначені проблемні аспекти впровадження такого типу управління в українську практику.

При виконанні тематичних досліджень часто спираються на елементи базових засад споріднених і добре відомих концепцій. До таких, наприклад, відноситься теоретична розробка “Бухгалтерський облік для майбутнього” (AFTF); вважається: змістові параметри забезпечують користувачів інформацією з бухгалтерської системи про об'єкти і процеси вартості підприємства. Практично орієнтована методика “Інтелектуальний коефіцієнт доданої вартості” (Value added intellectual coefficient) побудована на системі доцільних індикаторів для встановлення і виміру генерованої інтелектуальним капіталом підприємства частки доданої вартості.

У працях науковців представлені також моделі, які розкривають зв'язок доданої вартості з нематеріальними економічними ресурсами та наявним у підприємства і продуктивною функцією інформаційно-інтелектуальним капіталом: “Розрахунки нематеріальної вартості” та “Доходи капіталу знань”. У сучасній практиці управління вартістю бізнесу дедалі більшою проблематикою стає вартісний вираз продуктивної сили інтелектуального капіталу та нематеріальних активів, які в сучасній економіці генерують значну частину доданої вартості й забезпечують ринкову позицію компанії. Виходячи з динамізму появи нового типу нематеріальних економічних ресурсів (включаючи інструментарій штучного інтелекту), наведені вище концепції і моделі вартісного виразу об'єктів зазнають суттєвих коригувань.

Рис. 1. Схематичне відображення інформаційної асиметрії бухгалтерсько-звітних даних у параметрах вартісного звітування

Джерело: сформульовано авторами на основі [2; 5; 11]

У спрощеному варіанті інформація для визначення вартості підприємства формується на основі скоригованої бухгалтерської оцінки активів і зобов'язань та динаміки грошових потоків із урахуванням темпів зростання сукупного доходу. Врахування системою управління виключно бухгалтерських формалізованих результатних показників (індикаторів) спричиняє, як правило, прийняття рішень короткострокового впливу на ринкову капіталізацію підприємства. Диспозиція вартісно-орієнтованої звітності розглядається у рамках комунікаційної політики (Investor Relations) і такий вид звітування носить характер добровільного оприлюднення інформації. Наводяться його формат і складові: Звіт про дохідність акцій та інформація з ринків капіталів (Total Return Reporting); Звіт про створення вартості (Value Added Reporting); Звіт про стратегічні переваги (Strategic Advantage Reporting) [11, с. 160]. До цієї групи звітування часто відносять і Звіт про стратегічні переваги та корпоративну соціальну відповідальність (Strategic Advantage & Corporate Social Responsibility Reporting).

На ринкову позицію підприємства впливають і неконтрольовані управлінською системою фактори (нефінансові драйвери). Такі компоненти створення вартості носять доволі узагальнений (інколи надмірно абстрактний) характер, проте для ефективного управління вартістю вони мають бути ідентифіковані, оцінені і введені в систему управлінських процесів. Йдеться про індикатори, що відображають тенденції на ринках капіталів, динаміку ринкового курсу акцій та їх оборотність, а також дивідендну

політику самої компанії за критерієм доходу на акцію. У сфері ринкової аналітики важливе місце займає з'ясування співвідношення ринкової і бухгалтерської вартості ресурсів і капіталу підприємства. У цьому контексті вартісно-орієнтовану звітність слід розглядати інструментом комунікаційної політики, спрямованої на скорочення інформаційної асиметрії оприлюдненої стандартизованої фінансової звітності (рис. 1).

Наявність факту асиметричності інформації бухгалтерської системи стосовно вартісних показників спричиняє затребуваність певних груп користувачів різного типу позаоблікової інформації. Враховуючи відсутність чітко виражених вимог до змісту і структури звітності про вартість й особливості української економіки, можна дотримуватися погляду про доцільність наведення вітчизняними підприємствами в тій чи іншій формі звітності ще й опису таких позицій, як макроекономічне середовище, ситуація в галузі й безпосередньо мікроекономічне середовище суб'єкта господарювання. За можливості доцільним було б і окреслення значимих для конкретного підприємства драйверів вартості та ризиків їх втрати.

Наведемо в узагальненому вигляді змістову характеристику використовуваних показників для підтримки рішень у системі вартісно-орієнтованого управління. До базових орієнтирів управління на основі вартісного підходу відносять наступні показники: EVA – Economic Value Added (додана економічна вартість); MVA – Market Value Added (додана ринкова вартість); SVA – Shareholder

Value Added (додана акціонерна вартість); CVA – Cash Value Added (грошова додана вартість). При супроводі вартісно-орієнтованих управлінських процесів використовують і відносні індикатори, які разом із наведеними вище показниками вводяться в загальну систему оцінних процедур. До таких, наприклад, належать ROI – Return on Investment (окупність інвестицій), ROIC – Return On Invested Capital (коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу), а також WACC – Weighted Average Cost of Capital (показник середньозваженої вартості капіталу).

Обчислення наведених показників здійснюється за доволі складною методикою. Економічна додана вартість розраховується за формулою:

$$EVA = NOPAT - WACC \times C,$$

де NOPAT – чистий операційний прибуток після виплати податків; WACC – середньозважена вартість капіталу; C – інвестований капітал. Цей показник ґрунтується на порівнянні прибутку підприємства за певний період із витратами на капітал, інвестований у цьому ж періоді. Показником економічної доданої вартості характеризують величину отриманого приросту вартості капіталу понад очікування його вкладників. Наведений показник найбільш повно, як прийнято вважати, розкриває фактори отриманої вартості в операційній, інвестиційній та фінансовій діяльності компанії.

Показник ринкової доданої вартості звернений на очікування у майбутніх періодах і його прогнозований зміст обчислюється за наступним алгоритмом:

$$MVA = MV - C,$$

де MV – ринкова вартість акціонерного та залученого (боргового) капіталу; C – інвестований капітал. Цей індикатор вносить розуміння стосовно підходів до оцінювання ринком перспективи створення економічної доданої та ринкової доданої вартостей. У такий спосіб встановлюється ринкова позиція компанії, формуючи позитивні передумови для можливостей отримання інвестиційних джерел.

Індикативний показник доданої грошової вартості спрямований на оцінювання здатності компанією генерувати грошові потоки й обчислюється наступним чином:

$$CVA = AOCF - WACC \times TA,$$

де AOCF – скоригований операційний грошовий потік; TA – скориговані активи. За подібним підходом із урахуванням оцінених вартостей капіталу обчислюється показник доданої акціонерної вартості:

$$SVA = DV - BV,$$

де DV – дисконтована вартість акціонерного капіталу; BV – балансова вартість акціонерного капіталу. Він зазвичай застосовується і для прогнозування майбутніх грошових потоків. Для розкриття частки стабільного грошового потоку в поточному році використовують показник грошової рентабельності інвестицій:

$$CFROI = GCF/GI,$$

де GCF – Gross Cash Flow (валовий грошовий потік); GI – Gross Investment (валові інвестиції).

У базову основу інтегрального індикатора, що сигналізує про процеси створення вартості компанії, об'єктивно покладається показник дисконтованих

грошових потоків. Звернений у майбутні періоди цей показник розкриває передумови отримання очікуваного рівня віддачі від інвестованого капіталу за розміром, що перевищує витрати на його залучення. Загальна методологія оцінних процедур і конкретна методика застосування тих чи тих підходів до коригування статей фінансової звітності здійснюється за дохідним, витратним чи порівняльним підходом. Такого типу оцінні й аналітичні процеси знаходяться в координатах професійних суджень та припущень, що вимагає внутрішнього узгодження результатів кінцевих коригувань. На практиці такі процедури зазвичай здійснюються шляхом усереднення величини вартості, визначеної за різними підходами.

Для української практики найбільш прийнятною, на наш погляд, слід вважати оцінну методику на основі динаміки вільного грошового потоку (FCF – free cash flow). Для посилення таких міркувань відзначимо, що “класичний” Cash Flow враховує не пов'язані з операційною діяльністю зміни в оборотному капіталі і поточних зобов'язаннях. Такий аналітичний показник слід розглядати важливим для реальних та потенційних інвесторів. Крім цього, він достатньо мірою узгоджується з узвичаєним для вітчизняної економіки підходом до встановлення результатних показників діяльності підприємства за інформацією традиційних форм звітності: Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів.

Розглядаючи передумови впровадження вартісно-орієнтованого управління на вітчизняних підприємствах, можна дотримуватися позиції про доцільність зосереджуватися на економічній доданій вартості, а не на бухгалтерському прибутку як основному показнику ефективності діяльності економічного суб'єкта. Безпосередньо показником економічної доданої вартості встановлюють різницю між чистим операційним прибутком після сплати податків і альтернативною вартістю інвестованого капіталу. При обчисленні показника “економічний прибуток” у розрахунок береться величина витрат на капітал та використовується касовий метод, а не бухгалтерські принципи визнання доходів і витрат (метод нарахування). Наведені та деякі інші відмінності спричиняють ускладнення при обчисленні показника економічної доданої вартості, проте базовою основою для його розрахунку все ж можна вважати записи на бухгалтерських рахунках та інформацію фінансової звітності.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Концепцію управління підприємством, спрямовану на максимізацію його вартості, можна вважати достатньо прийнятною для української практики. Для її реалізації існують і певні труднощі у розрахунках показника вартості компанії, головна з яких полягає у складних розрахунках наведених у цій статті базових показників (орієнтирів) створення вартості, що потребує перейти від традиційної форми звітності до управлінської. В українській економіці перешкодою, що робить цю концепцію менш ефективною, є низький рівень розвитку фондового ринку.

Перспективним напрямом подальших досліджень у сфері вартісно-орієнтованого управління слід розглядати створення відповідної системи інформаційно-аналітичного забезпечення, здатної забезпечувати параметри достовірної інформації для встановлення факторів матеріального і нематеріального типу, що генерують процеси максимізації вартості підприємства. За основний орієнтир в такій цілеорієнтованій інформаційно-аналітичній системі доцільно використовувати показник економічної доданої вартості, який в адаптованій до умов українській економіці слід розглядати підґрунтям для впровадження такого типу менеджменту.

Бухгалтерська система за існуючої стандартизації не може надавати повноцінну інформацію про вартісні параметри підприємства, однак вона може бути розширена даними раціонально побудованого управлінського обліку. Такий підхід зумовлює потребу внесення змін у традиційні підходи до формування параметрів облікової політики для формалізованого відображення економічного потенціалу підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іоргачова М. І., Ковальова О. М., Коцюрбенко Г. М. Вартісно-орієнтоване управління в системі корпоративного управління компанією. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 111-115. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.5.111>.
2. Корягін М. В. Коригування фінансової звітності для потреб оцінки вартості підприємства. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна*. 2014. Вип. 44. С. 90-95. URL: <https://catalog.lounb.org.ua/cgi-bin/koha/opac-ISBDdetail.pl?biblionumber=400329>.
3. Пилипенко С. М. Вартісно-орієнтоване управління в умовах активізації інноваційної діяльності підприємства. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2018. Вип. 22. С. 484-488. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/95.pdf>.
4. Моїсєєв В. В., Домбровська С. О. Переваги та недоліки вартісно-орієнтованого підходу до управління підприємством. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2020. Вип. 40. С. 63-67. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2020-40-11>.
5. Костирко Р. О., Замай О. О. Вартісно-орієнтована звітність як інструмент прозорості фінансового та управлінського обліку. *Економіка та держава*. 2022. № 5. С. 50-55. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.5.50>.
6. Мискін Ю. І., Романюк А. П., Денешчук К. С. Моделювання обліково-аналітичного забезпечення управління цінністю підприємства. *Український економічний часопис*. 2023. Вип. 1. DOI: [10.32782/2786-8273/2023-1-6](https://doi.org/10.32782/2786-8273/2023-1-6).
7. Маначинська Ю. А. Управління вартістю бізнесу на основі актуарного балансу руху грошових коштів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2021.

Т. 32 (71). № 3. С. 123-130. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/71-3-18>.

8. Проскуріна Н. М., Дядюн О. О. Інтелектуальний капітал та економічна додана вартість у контексті вартісно-орієнтованого управління сучасним підприємством. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Вип. 4 (09). С. 227-234. <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/handle/123456789/1942>.

9. Домбровська С. О. Переваги та недоліки вартісно-орієнтованого підходу до управління підприємством. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2020. № 40. С. 63-67. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2020-40-11>.

10. Крейдич І. М., Гагарін А. О. Проблеми вартісно-орієнтованого управління розвитком підприємства. *Економічний вісник НТУУ "Київський політехнічний інститут"*. 2016. № 13. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.13.2016.80123>.

11. Макаренко Т. Ю. Вартісно-орієнтована звітність як фактор підвищення ринкової вартості підприємств. *Економіка: реалії часу*. 2017. №1(29). С. 155-161. URL: <https://economics.op.edu.ua/files/archive/2017/No1/title.pdf>.

REFERENCES

1. Iorhachova, M. I., Kovalova, O. M. and Kotsiurubenko, H. M. (2020), Vartistno-orientovane upravlinnia v systemi korporativnoho upravlinnia kompaniieiu, *Ekonomika ta derzhava*, № 5, s. 111-115. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.5.111>.
2. Koriahin, M. V. (2014), Koryhuvannia finansovoi zvitnosti dlia potreb otsinky vartosti pidpriemstva, *Visnyk Lvivskoi komertsiinoi akademii. Serii: Ekonomichna*, vyp. 44, s. 90-95, available at: <https://catalog.lounb.org.ua/cgi-bin/koha/opac-ISBDdetail.pl?biblionumber=400329>.
3. Pylypenko, S. M. (2018), Vartistno-orientovane upravlinnia v umovakh aktivizatsii innovatsiinoi diialnosti pidpriemstva, *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.O. Sukhomlynskoho*, vyp. 22, s. 484-488, available at: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/95.pdf>.
4. Moisieiev, V. V. and Dombrovska, S. O. (2020), Perevahy ta nedoliky vartistno-orientovanoho pidkhodu do upravlinnia pidpriemstvom, *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii Ekonomichni nauky*, vyp. 40, s. 63-67. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2020-40-11>.
5. Kostyrko, R. O. and Zamai, O. O. (2022), Vartistno-orientovana zvitnist yak instrument transparentnosti finansovoho ta upravlinskoho obliku, *Ekonomika ta derzhava*, № 5, s. 50-55. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.5.50>.
6. Myskin, Yu. I., Romaniuk, A. P. and Deneshchuk, K. S. (2023), Modeliuvannia oblikovo-analitychnoho zabezpechennia upravlinnia tsinnistiu pidpriemstva, *Ukrainskyi ekonomichniy chasopys*, vyp. 1. DOI: [10.32782/2786-8273/2023-1-6](https://doi.org/10.32782/2786-8273/2023-1-6).
7. Manachynska, Yu. A. (2021), Upravlinnia vartistiu biznesu na osnovi aktuarnoho balansu rukhu

hroshovykh koshtiv, *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnia*, t. 32 (71), № 3, s. 123-130. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/71-3-18>.

8. Proskurina, N. M. and Dyadyun, O. O. (2017), Intelktualnyi kapital ta ekonomichna dodana vartist u konteksti vartistno-oriietovanoho upravlinnia suchasnym pidpriemstvom, *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, vyp. 4 (09), s. 227-234, available at: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/handle/123456789/1942>.

9. Dombrovska, S. O. (2020), Perevahy ta nedoliky vartistno-oriietovanoho pidkhodu do upravlinnia pidpriemstvom, *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, № 40, s. 63-67. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2020-40-11>.

10. Kreidych, I. M. and Haharin, A. O. (2016), Problemy vartistno-oriietovanoho upravlinnia rozvytkom pidpriemstva, *Ekonomichnyi visnyk NTUU "Kyivskiy politekhnichnyi instytut"*, № 13. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.13.2016.80123>.

11. Makarenko, T. Yu. (2017), Vartistno-oriietovana zvitnist yak faktor pidvyshchennia rynkovoї vartosti pidpriemstv, *Ekonomika: realii chasu*, №1(29), s. 155-161, available at: <https://economics.op.edu.ua/files/archive/2017/No1/title.pdf>.

Стаття надійшла: 27.03.2026

Стаття прийнята: 28.04.2026

Стаття опублікована: 19.05.2026